

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ES 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és oszöntörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FELELŐS SZERKESZTŐ

Dr PÁL ERNŐ

ÜGYVÉD.

SZÉPIRODALMI FŐMUNKATÁRS: Fülel Sz. Lajos.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 15. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért, más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyit-tér sora I. K.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

Készülünk.

Irta: Lovász Márton.

Nem szükséges magyarázni, hogy miből támadt és mikörül folyik a harc a nemzet és a fejedelmi hatalom között. Minden újságolvasó ember ismeri az utóbbi három év történetét és tudja, hogy arról van most szó, hogy: hitvány papirosrongy-e a magyar alkotmány, vagy élő valóság; szent és sérthetetlen-e a királyi hitlevéllel és esküvel megerősített törvény, vagy csak irott malaszt; él-e még ebben a sokat szenvedett országban a természetes és törvényes jog, vagy immár nem egyéb az, mint füst és pára; szabad állam-e Magyarország, vagy császári uradalom, amelyet osztrák gazdatisztek igazgatnak? Szóval reánk nézve a lét és a nem lét kérdése forog most a kockán.

És ime fölfegyverzetten ránk tör az osztrák invázió. Magyaroknak született osztrák zsoldosok zsiszerahada rohanja meg hazánkat. Eszközeik, amelyeket hadjárásukban használnak: a lélekvásárlás, az erőszak, a népbolondítás és az izgatás.

Sok millióra rugó Judáspénzt hoznak magukkal, hogy megvesztegessék és megvásárolják az eladó lelkeket. Akinek becsületességén és lelkiismeretességén megtörik a pénz ördögének hatalma, azt fenyegetésekkel és durva erőszakkal próbálják megpuhítani. Akit sem megvesztegetni, sem megijeszteni nem lehet, azt álnok és hamis ígéretekkel akarják elnémitani. Évezredek óta elhangzott jajgatásunkból tudják, hogy hol fáj és mi fáj a szegény népnek; ismerik legérzékenyebb sérelmeinket; ígérnek tehát eget-földet, ígérnek a bajoknak orvoslását, de persze azzal a hátsó gondolattal, hogy: „igérd meg, ne add meg, nem szegényit az meg.“ Ahol sem vesztegetés, sem erőszakoskodás, sem ámtás nem használ, ott megkísértik az izgatás leggonoszabb módját: a testvérharc földözését. Láztítják a fajt a faj ellen, a szegényt a gazdag ellen, a munkást a munkaadó ellen, a tanulatlan embert a tanult ember ellen, hazafit a hazafi ellen. S mindezt azért, hogy a zavarosban halászva, leigázhassanak, anyagi és erkölcsi javainkból kifoszthassanak, koldusokká és

rabokká telessenek bennünket.

Látnivaló, hogy ennél gonoszabb és veszedelmesebb támadás régen nem érte hazánkat. Nincs tehát vesztegetni való időnk. Ha nem akarjuk magunkat tönkre juttatni, készülnünk kell a nagy harcra. Minden becsületes hazafinak nemzetiség, rang és osztálykülönbség nélkül egyesülnie kell ebben a döntő küzdelemben.

Senki se elégedjék meg azzal a gondolattal, hogy „hiszen én, ha majd rá kerül a sor, hiven és becsületesen teljesíteni fogom polgári és honfiai kötelességemet.“ Ez elég az egyéni lelkiismeret megnyugtására, de nem elég arra, hogy a szervezett hatalom aknamunkáját biztosan meghiúsíthassuk. Szervezni kell a nemzeti erőt. Ahol nincsenek még ellenzéki párt-szervezetek, ott sietni kell azoknak megalakításával. Maguk a párt-szervezetek pedig ne elégedjenek meg azzal, hogy megválasztják elnökeiket, intéző-bizottságaikat, hanem a választottak fogjanak azonnal munkába. Házról-házra kell járni, számba kell venni a hiveket, szavukat kell venni, hogy hiven és rendületlenül kitarissanak a nemzeti ügy mellett; minden alkalmat, minden összejövetelt meg kell ragadni arra, hogy egymást buzdítsuk és lelkesítsük az elszánt kitarásra; az ingadozókat szemmel kell kísérni és meg kell óvni a kísértésektől, az eltévelyedetteket föl kell világosítani, az árulókat le kell leplezni, meg kell bélyegezni, pellengérré kell állítani. Szóval minden becsületes hazafinak a nemzeti ügy apostolának, örének és katonájának kell lennie.

Ha így cselekszünk, akkor jöhet Fejérváry az osztrák armánynak minden ördögével: Magyarországot a poklok kapui sem dönthetik meg.

A politikai helyzetről.

Ismét egy rendelet.

Nem tudjuk, hogy mit csodáljunk inkább az ország nyakán élősködő szemét-nép cselekedeteiben. Azt a szemérmetlen cinizmust-e, melylyel a legszentebb népjogokat profanizálják, vagy azt a korlátoltságot, mely mindig a hangoztatott jelszavakkal ellentétes tettekre vezeti őket. Ime a legújabb rendelet, melyet a népjogok apostola a hatalmas Kristó a vármegyékhez intézett:

Hivatali elődöm 1898. évi február hónap 13-án 766. elnöki szám alatt

kelt rendeletével népgyűléseknek hatósági engedély nélkül való tartását kihágásnak minősítette

Azt tapasztalom, hogy a hatóságok ezen rendeletet gyakran tévesen értelmezik, amennyiben azt csak a szabadban, vagy nyilvános helyiségekben tartott gyűlésekre alkalmazzák.

Mint hogy azonban a gyűlekezések nyilvános közjogi jellegét nem annyira azoknak külső formája, mint inkább célja és tárgya állapítja meg, szükségesnek tartom kijelenteni, hogy bármely előzetesen egybehívott összejövetel, melynek célja a közügyek megvitatása, azoknak irányítása és ezekre vonatkozó határozathozatal, oly gyűlekezethez tekintendő, mely az előidézett rendelet intézkedései alá esik.

Erről a törvényhatóságokat mehez tartás végett értesítem.

És a haladó-párti kiberejt sajtó teleforokkal hirdeti, hogy az ellenzék a népjogok halálos ellensége és az a rablóbanda, mely magát magyar kormányának merészeli nevezni, csak van, csak azért küzd, hogy a népjogokat az ellenzék körmeitől megmentse. A farkas és a bárány meseje.

Glosszák.

A Maró Gergely kalendáriuma visszafelé sült el. Tagadja tehát mindenki, hogy valami köze volna hozzá. Tagadja a tanember ur is, hogy ilyet valaha látott volna. A megyefőnök sem tud róla semmit. Valószínűleg elfeledte már, hogy az „Adria“ szállóból telefonon rendelte meg, de nem a saját, hanem hűsleges fegyverbarátja címére. Tessék csak egy kissé megerősíteni emlékező tehetségét!

Meg kell szerezni a nép számára a sajtószabadságot, a gyűlekezési jogot stb. Ezt hirdeti nem a politikus csizmadia, hanem a politikus — tanember. Nem jól fejezte ki magát, mert azokat a jogokat nem meg — hanem vissza kell szerezni azoktól, akik elrabolták a nemzettől. Erre a munkára azonban bárki is illetékesebb, mint a darabont-kormány nyikorgó taligájának tologatói.

Nagy a gaudium a darabontok mosdatlan száju örömegei között a fölött, hogy a kormány a vezérő-bizottságot feloszlatta. Örülnek, mint Sancho Pansa a nemes Don Quixotte hőstetteinek. De épen olyan a vitéz osztrák generális legujabb hőstette is, mint a Don Quixotte-é. Mi volt az a vezérő-bizottság, hogy fel kelljen oszlattatni? Volt-e szervezete, voltak-e belügyminiszteri jóváhagyással ellátott alapszabályai, gyakorolt-e hatósági vagy csak bármely testületet megillető jogokat is? Nem. Tehát mit oszlattak föl? Semmit. Neki

mentek a szélmalomnak, belelőttek az üres levegőbe. És mi a hatálya a drákói rendeletnek? Megtilthatják-e, hogy három vagy négy ember egy ötödiknek a magánlakásán összejöj-jön és beszélgessen? Lehet-e ezeknek olyan utasítást adni, hogy csak az időről vagy ünnepnapokon kivételképpen a színházról és irodalomról elmélkedjenek? Nem. Tehát fel van oszlattva a vezér-bizottság? És ha fel van, most már jobban hallgat az ország Fejérváriakra, mint Kossuthéokra?

Jogok arrogálása. Ezt a kifejezést is olvastuk abban a rendeletben. Ki arrogál magának jogokat? Az-e, aki az egész nemzet bizalmának örvendőve úgy igyekszik irányítani minden lépését, hogy erre méltó is maradjon, vagy az, aki az egész ország gyűlöletétől és megvetésétől kisérvé, föltolakodik egy nemzet kormányára, gaztettet gaztetre halmoz és hogy aljas céljait kivihesse, politikai brávókból és utszéli alakokból alkot magának zsoldos hadsereget? Kell-e nagyobb arrogancia, mint az, midőn a népjogok hőhérai egyedüli üdvözítő tanításként hirdetik az általános választói jogot s egyben ádáz dühvel támadnak minden jog ellen, mely gyalázatos létezésük útjában van?

Szép dolog is az a demokrácia, mely alkalmas lesz arra, hogy a feudális klérikalizmust megtörje s a nemzetet az arisztokrata osztályuralom alól felszabadítsa. De ezt nem elég csak hirdetni, hanem tudni is kellene, mi az a demokrácia és tettekkel is elő kellene segíteni annak megerősödését.

Hogy demokratikusan érez és gondolkodik-e az, aki állítólag megsértett becsületét középkori istenitélettel, párbajjal akarja kireparálni, annak elbírálását a józanul gondolkozó közönségre bizzuk.

A könyvnyomda üzleti vállalat. A nyomdásznak azon szerződése, hogy valamely irodalmi művet meghatározott árért kinyomtat, a magánjogi szabályok alá esik és semmi köze sincs a politikához. Ha némelyek mégis a nyomdász ellen támadnak s a különben felelősségre vonható szerző helyett azt akarják lehetetlenné tenni, ennek oka vagy a tudatlanság, vagy a tudatlanságnál is jobban elítélendő erkölcsi züllöttség és alacsony irigykedés.

A haladó-párti lap különben, midőn ama kétes értékű pamfletből idézeteket közöl s ezzel a vármegye protestáns népét a „Székely-Udvar-

hely" kiadója és vele együtt lapunk és pártunk ellen akarja lázítani, a jezsuiták fegyverével él, mert úgy véli, hogy a cél szentesíti az eszközt. Az eszköz meglehetősen piszkos. A célról — jobb nem is beszélni.

Bodrogközi.

Az eltávozott ifjak.

A „Székely-Udvarhely“ f. é. 22-ik számában fenti címen megjelent cikkemre Gönczi Lajos igazgató ur egy nyilatkozatot küldött be e lapnak. Erre vonatkozólag lesz néhány megjegyzésem, figyelemre sem méltatva a „Sz. Ujság“-ban megjelent hazudozásokat, melyek minden áron néhány hazafias ember heccelődését akarja kihámozni e szomorú esetből. Tessék elhinni még a Sz. Ujságnak is, ha Dr. Váentsik Ferenc közbe nem veti magát, akkor ma 24 növendékel kevesebb van a VII. osztályban, mert az ifjak méltó felháborodását ő csillapította. Tessék elhinni azt is, hogy ha Váentsik közbe nem lép, ma a tanári karnak nagy része újabb bűnyűgy miatt reszketne, mert a levéltitok szent. No de erről ne többet, hiszen én nem heccelődésből hoztam fel a fiuk dolgát, hanem azért, hogy óvakodjanak az elhamarkodott dolgoktól. De az is valóság ám, hogy az ifjakat az újabb felvétel után, mikor már hajlandók lettek volna a szigorú büntetést is elszenvedni, volt olyan tanár, aki guny tárgyává tette, azokat, akik az intézet legjobb osztályának voltak növendékei. A megbocsátás után is akadt olyan ember, aki azt mondta: „magukkal nem álllok szóba“. Hát lehetett-e reményük arra, hogyha el is szenvedik a meg nem érdemelt büntetést, minden elfelejtődik? Minden jó lett volna, minden meg lett volna bocsátva, sőt szóba sem került volna egy kis parázs tüntetés a haladópart mellett, sőt, uram bocsásd meg, talán rendjellel lettek volna kitüntetve, de így el kellett szigorúan ítélni őket, mert torkukon sehogy se jött ki a Gotterhalte, hanem a Himnusz és a Kossuth-nóta.

A „SZEKELY-UDVARHELY“ TÁRCÁJA.

A székelyek reáltörténete 1562—1691-ig.

Irtá: Connert János, ford. Balásy Dénes.
(19. folytatás.)

Hogy a falu az egyes ember támogatásában meddig elment, abból látni néha, miszerint a község a kárt, amit a magánosnak esetleg tolvajlás okozott, megtérítette. Maroszlók szabályrendeleteiben, C. M. p. 57. Art. 9. a többi közt ez áll: „Elhatározzatik, hogy jövőre nézt az ellopott állat árába tehetsége szerint az is fizessen, a kinek nincs barma, mert neki ha most nincs is, lehet a jövőben... s mert aztán így házi javai elvesztésekor a faluban ő is kárpótlást találhat. Ez nem áll ugyan a jobbágyos nemesekre és szolgálattévő papokra, akik, ha magoktól nem fizetnek, arra nem kényeszeríthetők, de aztán ők fásák, mit csinálnak, mert ha az ellopott állat árába nem fizetnek, a falu sem fizet nekik, mikor az ők barmuk elvész“.

Fejsze, ásó, kapa, lánc elidegenítésért azonban, nem adott a község kárpótlást.¹³⁷

A Háromszéki szabályrendelet szerint 1699-ből, pap, kántor, tanító, jobbágyos nemes maga nem fizet ugyan, de fizettet a jobbágyával, azonban ez sem fizet, mikor nincsen

A dolgok időrendi történetébe nem elegendem bele, mert az egész ügy nem ettől, hanem a büntetés kiszabásától és ama bizonyos látogatási bizonyítványtól függ. Nem is a büntetés, hanem a látogatási bizonyítvány miatt szóltam fel, mint azt előző cikkemben is kifejeztem. A büntetésről annyiban esett szó, hogy az tulszigoru.

No de a tárgyra és végezzünk lehető röviden.

Azt mondja az igazgató ur, hogy az a cikk nem egyéb egyoldalú információ nyugvó, alaptalan gyanúsításoknál, valótlanágoknál. Már engedelmet kérek, az a valóságnak mindenben megfelel, sőt annyira megfelel, hogy a látogatási bizonyítvány egy eredetiről másoltatott le szóról-szóra. Hát kedves igazgató ur ez valótlanág és gyanúsítás? Hát gyanúsítás és valótlanág ezen eset, a mikor a további sorokban maga is beismeri annak megtörténtét? Miért állít ilyent igazgató ur, hiszen maga tudja, hogy 12 VII. oszt. növendéke kilépett, ez pedig alaposan az igazság mellett bizonyít, mely ezuttal is a mi részünkön van. Hogy pedig a hazafias érzésük miatt történt a büntetés, legjobban bizonyítja, hogy a künnlakókat is csaknem olyszigorúan büntették meg, mint a kik a zár feltörésében (?) résztvettek.

Hogy pedig nemcsak „állítólag“, hanem tényleg Hajduböszörménybe távoztak, azt nagyon jól tudja az igazgató ur, hiszen önök a levéltitok ellenére, hamarabb tudták a különböző intézetek válaszait, mint maguk a fiuk. Talán ez is ráfogás és gyanúsítás? Oh nem igazgató ur, ez is való igaz.

Volt növendékei pedig hála Istennek nagyon jól érzik magukat a hajduk közt és szeretettel gondolnak most is arra az intézetre, ahol legtöbben már hét évet töltöttek. Tárt karokkal fogadták és legyen meggyőződve arról, hogy a székely névre szégyent hozni nem fognak. Különböben pedig azt izenik, hogy őket senki fel nem bujtogatta, a kire sárt akarnak dobni, épen az tartotta visz-

sza őket a már korábbi, végleges kilépéstől, illetve eltávozástól.

Ezzel minden polemikát befejezni óhajtok, hiszen nem egymás piszkolása volt a célo, hanem néhány ünnebmérszemének felnyitása. Szeretettel kell nevelni és nem virgács-csal, melynek réges-régen lejárt.

A „Sz. Ujság“ pedig írhat a mit épen nekik tetszik, a mi önöknek jól esik, arra rá nem ügyelek, épen mint a nagy közönség, mert az is nagyon jól tudja mi fő a haladók piszkos fazekában. Annyi bizonyos, hogy a hazug lapok koronáját már megindulása percében méltán megérdemelte. — Csupa gyönyörűség, mikor a falukon a küldött ingyen példányokat a szél egyik árokából a másikba viszi. Ott a méltó helye, hisz a kutyának se kell az a hazug, piszkolódásokkal hétről-hétre tele irt papiros. Ez is igaz — igazgató ur!

Béke velünk!

Hazafi.

„Elüldözött székely diákok.“

A napilapokat ismételtelen bejárta azon alaptalan híresztelés, gyanúsítás, mintha a székelyudvarhelyi kollegium tanári kara néhány 7-ik osztályu tanulót hazafias tüntetésért az intézetből elüldözött volna. Erre vonatkozólag a félrevezetett közönség megnyugtatóására az alábbi kijelentéseket teszem.

1. Kapufeltörésért rájuk szabott büntetés kiállításának nyílt megtagadásaért, terrorizálni akarásért és a későbbi sztrájkolásért néhány 7-ik oszt. tanulót a tanári kar és az előljáróság egyhangulag hozott ítéletével akként büntetett, hogy az első féléről nyert magaviseleti érdemjegyeik az évvégi bizonyítványban egy fokkal alább szállíttassanak és a sztrájkolás idején elmulasztott órák, melyek az osztálykönyvbe be vannak vezetve és így nem titkolhatók, a névkönyvbe szintén bevezetessenek, a nélkül azonban, hogy ez a körülmény az osztálydiákra vagy egyéb kedvezményekre vonatkozólag rendes következményekkel járja.

2. Kimondatott, hogy mindazok, akik a február 24-iki estéli utcai

rendzavarásban részt vettek, tehát künn- és bennlakók egyaránt, husvétig internáltak, ami azt jelenti, hogy előleges igazgatói engedély nélkül szórakoztató mulatságokban vagy utcai sétálásban részt nem vehetnek. Mivel mulatságokban máskor se mehetnek engedély nélkül, igen természetes, hogy ez által csupán a sétálásban korlátoztattak.

3. Nem igaz tehát, hogy hazafias tüntetésért, vagy a március 15-ének ünnepléséért üldözött volna valakit a tanári kar, hiszen március 15-én maga az intézet is rendezett lelkes hangulatban lefolyt és igen látogatott ünnepélyt, ahol az igazgató két büntetett 7-ik osztályu tanulónak nyilvánosan adott át 60—60 korona előre megszavazott ösztöndíjat, miáltal szemmel láthatólag dokumentáltatott, hogy a tanárkar határozatához alkalmazkodik s abban mindenki megnyughatik.

4. A fentemlített körülmény és intézetünk multja szükségtelenné teszi a védekezést azon feltevés ellen, hogy pedagógiai tekinteten kívül más szempont vezette volna az előljáróságot és a tanári kart, midőn a február 24-ikén és azután elkövetett fegyelmi vétségekben egyértelműleg biráskodott. Ugron János főgondnok ur egyáltalán jelen se volt ezen üléseken.

5. Az egyszer kilépett és sztrájkolásuk dacára is szüleik közbelépésével végleg visszafogadott fiuk március 15-én délután együttesen és tüntetőleg kívánták bizonyítványaik kiadását azzal a félre megárazhatatlan céllal, hogy jöllehet irásban kijelentették, hogy a büntetésnek alávetik magukat, még ezt a legnagyobb jóakarattal rájuk mért csekély büntetést is kiakarják játszani évközi iskolaváltoztatással. Ezért kellett a tanári kar hozzájárulásával azt a felpanaszolt klauzulát rá vezetnem azon tanulók látogatási bizonyítványára, akik packázni akartak előljáróikkal.

6. Ezek szerint tizenkét (12) növendékünk önkéntes távozásáért és további sorsáért a felelősség nem a tanárokat, vagy az előljáróságot ter-

barma.¹³⁸ A C. St. p. 113 szerint az, akinek a lopás idejében nem volt marhája, kárt nem fizet. Az App. Const. P. III. T. 34 szerint minden helység a saját területén okozott kárért, még idegennek is felelős.

Minthogy a marha lopás a régiebb időben (!) valóságos országos csapás volt, azért az erdélyi országgyűlés gyakran és ismételtelen megújítja határozatát, mely szerint a faluk kötelesek az ellopott állat nyomait saját határaikon haladéktalanul keresni és azt az állatot megfizetni, a melyeknek valami maradékát határaikon megtalálták. Ebből aztán a faluk gyakran üztek tréfát.¹³⁹

Az 1662. január 5-iki országgyűlés abban az esetben, ha valamely falu határában valamely marhának darabját megtalálták, azért az abban a faluban lakó oláhokat teszi felelőssé, „mert a rablás és tolvajság köztük van leginkább elterjedve“.

A falu a pásztorkat úgy fogadta fel, hogy azok a nyájban okozott károkért felelősek voltak. A Csik-Gyergyó-Kászoni szabályzatban ez áll: „Idáig is a volt a rend, hogy mindennemű baromnak pásztort tartunk, a mit a székgyűlés most is megerősített, hogy t. i. mindenféle rüdeg marha, ló, tehén a borjúkkal együtt s így az ökröknek is pász-

tort fogadjunk... Ki a pásztornak nem adja számba a marháját, azt a falu büntesse meg...¹⁴⁰ Maroszlók megrendeli, „hogy minden falu 36 forint büntetés alatt pásztort fogadjon, s mindenki 12 frt alatt barmát a pásztornak számba adja s azért fizessen“.¹⁴¹ Ha a nyáj valamelyik barmában kár esett, azért a pásztor 15 nap alatt teljes kárpótlásra köteles. Mikor ily kárpótlás miatt pásztor és tulajdonos közt veszekedés támadt, akkor a Bardóc székben fekvő Füle törvényei szerint a falugyűlés, azaz: a bíró és esküdtek határoztak első és utolsó fokon; főlebbezésnek nem volt helye.¹⁴²

Minden falubeli lakos tüzvész, nyomkeresés, házfelverés, tolvajság, rablás, erőszak, bitangolás stb. esetében, segítségre menni volt köteles. Aki meg nem jelenik, mikor négyet csengetnek, büntetni kell.¹⁴³ Községi munkát, u. m. kavicsozást, mocsár és süppedék, selymés ut kitöltését, falu őrzést, baktárséget stb. végezni tartozott mindenki.¹⁴⁴

A falu volt hivatva ügyelni a tisztesség és a jó erkölcsök megtartására is. Aki a falu gyűlésben nem viseli magát tisztességesen, „ha egyik a másiknak becsületében gázol“, vagy aki megszidja a bírót és esküdteket, azért lakoljon.¹⁴⁵

Az ország törvényeinek megfelelőleg szék és falu a legszigorubbantiltották a káromkodást, átkozódást. Bíró és esküdtek ügyeltek arra, hogy a fiatalság ne mondjon annyi a dta-teremtettét, s ha mond, akkor állítsák pellengérré az illetőt, vagy verjék el virgácsal.¹⁴⁶

A falu előljárósága komoly intellektuális és szigorú büntetéssel igyekszik a fiatalságot becsületességre szoktatni. „Minthogy a falunak, de másoknak panaszából is tetszik ki, hogy a község fiatalsága, legények, leányok, a fonó és guzsalyas örvé alatt éjjelenként össze szoktak jönni, s ilyen alkalommal sokféle rosszkodás, paráznság... verekedés, késelés s más kicsapongás járja“, azért az efféle összejövetelek szigorúan tiltottak; azt a fiatalt, akít ilyesmin rajtakapnak, tegye a bíró és esküdtkalodába s abban maradjon az isteni tisztelet végéig.

A C. St. p. 140. Art. 20. szerint olyanok, akiknek 200 frtnál több erőjük van, két vasárnap kalodába, butukba zárasanak.

Az éjjeli csavargástól s a korcs-mában heveréstől is tiltották az ifjuságot.¹⁴⁷ A szeszes italok árulása templomok és kápolnák mellett, az isteni tisztelet ideje alatt megtiltott, még pedig az italok elkobzásának terhe alatt.¹⁴⁸ „Minthogy

heli, mert ezek a pedagógiai lehetőségek korlátai közt mindent megtettek az ő érdekükben, a mit tenni joguk és kötelességük volt, hanem azokat, kik a fiuk valótlán híreszteléseitől félre vezetve, tájékozatlansággal jogosulatlanul beavatkoztak az intézet belső ügyeibe. Ez a beavatkozás bátorította fel a fiukat előbb a sztrájkolásra, azután a meg gondolatlan kilépésre. A tanulók együttes ellenállása balsikerének párlástólására kerültek az alaptalan gyanúsítások a lapokba. Ez a tényállás.

Ezzel a nyilvánosság előtt az ügyet a magam részéről befejezettnek tekintem.

Székelyudvarhely, 1906. márc. 24.
Gönczi Lajos, igazgató.

Nyilatkozat.

Minden ellenkező híreszteléssel szemben kijelentjük, hogy a székelyudvarhelyi ev. ref. kollegiumból eltávozott tanulókat az eltávozásra nem biztattuk, kilépésüket helytelenítettük s mi birtuk rá őket kilépési nyilatkozatuk visszavételére. Ennek megtörténte után többé ez ügybe nem avatkoztunk. Szükség esetén az érdeklődőket szívesen felvilágosítjuk arról, hogy a tanulókat mi birta rá az intézetből való eltávozásra. A mit a miunk, majd bizonyítani is fogjuk. A ki ennek ellenkezőjét állítja, híreszteli, az rosszhiszeműen rágalmoz és nyilvánvalótlant mond.

Székelyudvarhelyt, 1906. márc. 24.
Dr Valentsik Ferenc.
Dr Kovácsy Albert.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Sajtóper** A Székely-Udvarhelyi folyó évi 10. számában Dr Barabás Béla országgyűlési képviselőtől: „Mindent áldozni nem szabad...” címmel megjelent vezércikkelyben „király sértés vétségét” látja a marosvásárhelyi kir. főügyész. Ezen ügyben a helybeli rendőrkapitány tegnap hallgatta ki Dr Pál Ernő ügyvéd, felelős szerkesztőt és Betegh Pál társszerkesztő-lapnyilajdonost.

nehány faluban a jött szokásba, hogy egyesek vasárnap nem tesznek mást, mint vadásznak, halásznak, határozatlik, hogy ha vasárnap az egész falu vadász, halász, az 36 frttal, ha egyes 12 frttal büntettesék... szintugy azok, akik vasárnap vagy ünnep első napján¹⁴⁹ vagy éjszakánként részegeskednek, kiabálnak, vagy jobban mondva bömbölnek, káromkodnak — stb. szigoruan büntetendők. Éjjel a korcsmárosnak nem szabad bort mérni.¹⁵⁰ Vasárnap és ünnepnapon vásárt tartani nem szabad;¹⁵¹ a vásárok napjai szombatól péntekre, vasárnapról hétfőre teendők.

Ebben az időben kezdettek pipálni, dohányozni. Különbféle országgyűlési cikkelyek küzdöttek az ellen, hiába, adót vetettek rá, látatlanná is tették, mind hiába, végre is a dohányzást csupán a tűzveszélyes helyeken,¹⁵² u. m. az utcákon, csűrökben, udvarokon tiltották meg.¹⁵³ 1736-ban e rendelkezéseket a nemesekre nézve újra és még jobban szigorították. Hogy a fényűzés, luxus meggátlása végett, a székelyekre is, a miben a ruházatjoknak kerülnie szabad, a legnagyobb adószert¹⁵⁴ öszszegyet állapították meg, ez oly tény, amely két nemzetnél érvényes törvényektől nem különbözik.¹⁵⁴

(Folyt. köv.)

— **Képviselői beszámoló.** Dr Kálai Tamás, a székelyudvarhelyi vidéki kerület függetlenségi és 48-as v. képviselője — mint mult számunkban is említettük — az elmúlt héten több községben tartott képviselői beszámolót. Alsósófalváról írják, hogy ott az érkező képviselőt a község apraja-nagyja várta. Amint megérkezett, szünni nem akaró éljenzés hangzott fel és a székely zenekar indulója mellett óriási közönség kíséretében vonult a beszámoló színhelyére. Nagy érdeklődés között mondotta el beszédét, melyben öszszetartásra, a függetlenségi lobogó megbecsülésére, csendes, nyugodt viselkedésre és a hatalom által osztályrésztül juttatott nyomor és szenvedés békés viselésére buzdította a polgárságot. Megismertette a mai válságos helyzet indokait s azon nézetének adott kifejezést, hogy a magyar hazának függetlensége, teljes szabadsága soká nem keshetik, mert a nemzetek élete örökké való, mint maga az isteni Gondviselés, míg az erőszak, önkény, emberi gyarlóság elmulandó, mint az egyes ember élete. Ifj. Biró Sándor birtokossági elnök tartalmas beszéddel üdvözölte a rajongásig szeretett képviselőt a választó közönség nevében, amelynek teljes bizalmát tolmácsolta. Legodaadóbb, leghűségesebb kitartást ígért, amelylyel a függetlenségi lobogó és annak rendíthetetlen harcosa: Dr Kállay Tamás iránt viseltetnek, akit nagy és nehéz feladatában, Magyarország függetlenségének kivívásában mindenkor hazafias lelkesedésükkel támogatnak s ezen elvtől sem pénz, sem ígérlet, sem megfélemlítés a választókat eltántorítani soha sem fogja. Dr Kállay igen szépen megköszönte a bizalmat s a polgárság lelkes éljenzése, a zenekar működése mellett távozott Alsósófalváról, hogy körutját tovább folytassa.

— **Személyi hír.** Vig Albert kir. tanácsos, orsz. iparoktatási főigazgató két napig városunkban időzött. Megvizsgálta a helybeli állami köés anyagipari szakiskolát.

— **A polgármester nyugdíjazása.** Gotthárd Janos polgármestert, mint kir. pénzügyi számvizsgálót a darabont kormány nyugdíjazta, mert a számokat és rubrikákat gyengén látja. Így tehát továbbra is jó lesz Székelyudvarhely város polgármesterének, hiszen a városnál rubrikára szükség amugy sincs. Ezernyolcszáz korona évi nyugdíjat kap, a polgármesterség is 3000 koronát jövedelmez s így 4800 korona évi fizetésben fog részesülni. Nem irigyeljük. Használja békében. De azt mégis igen különösnek találjuk, hogy a számokat és rubrikákat annyira gyengén látja, hogy e miatt nyugdíjazni kellett s a polgármesterséggel járó teendőket pedig egészen jól látja, mert különben a havi pénztárvizsgálatokat megejteni s más hasonló teendőket a városnál végezni: lehetetlen volna.

— **Gazdakörök nagygyűlése.** Dörner Béla királyi gazdasági intéző folyó hó 27-én reggel 9 órára Udvarhelyvármegye gazdaköreit, állatbiztosító szövetkezeteit és tejszövetkezeteit értekezletre hívta öszsze. Ezen nagygyűlésen Dr Kóós Mihály miniszteri titkár, a maros-

vásárhelyi min. kirendeltség vezetője is résztvesz. Az értekezlet célja, hogy a gazdakörök és szövetkezetek elnökei beszámoljanak tevékenységük eredményéről s viszont letárgyalják és megbeszéljék a székelyföldi miniszteri kirendeltség programjából már is beváltott és beváltandó teendőket. A nagygyűlés nyilvános lesz, tehát érdeklődőket szívesen látnak, Tekintettel arra, hogy 75 gazdakör és 15 tejszövetkezet kiküldöttei vesznek ezen gyűlésen részt, a vármegyeház nagytermében — melyet a vármegye alispánja szíves volt átengedni — lesz az értekezlet megtartva.

— **A ref. leányiskola hangversenye.** Kellemes és a mindennapiság színvonalán jóval felül emelkedő hangverseny folyt le márc. 17-én a Budapest-szálló színháztermében. — Ekkor tartotta meg a ref. egyház leányiskolája javára rendezett hangversenyét. Már maga a nemes cél is szép közönséget hozott volna öszsze, de fokozta a vonzerőt a közreműködő személyek iránti kíváncsiság is. Mert a helybeli, elismert kiváló műkedvelők mellett még két idegen egyén is szerepelt. Talán nem veszik rossz néven a helybeliek, ha első sorban róluk emlékezünk meg. Az egyik Nagy Károly kolozsvári ref. theol. tanár, kit a régebbi időből már ismert is az udvarhelyi közönség nagy része. Nagy Károly a nő kérdéstről tartott igen szellemes és helyes életigazságokon nyugvó szabadelőadást. Hüen esetelve a nő helyzetét, gondolkozását a társadalom különböző osztályaiban: rá mutat a nő igazi helyére, mely nem más, mint a családi élet és élethivatására, mely a mindennapi munkában és a nemzeti jóllét megteremtésében domborodik ki. Az elismerésből bőven kijutott Nagy Károlynak szép előadásáért. Zsigmond Ferenc kolozsvári ref. kántor és zenetanár gyönyörű bariton hangjával ragadta el a közönséget. Meglepő az a jártasság és szabatos hanghordozás, melylyel Zsigmond kezeli a hangját. Hogy mennyire tetszett a Zsigmond éneke, misem igazolja jobban, mint az, hogy négy ízben ujrátta meg a közönség. Zsigmondot Kassay Irén kísérte zongorán és pedig a legnagyobb precizitással. Kassay Irén érdeme, hogy előadás előtt csupán egy rövid próbát tartottak és mégis jól öszszévágot az ének és kíséret. Az előadást különben Kovácsy Ernő szavalata nyitotta meg, ki Farkas Imre a „Vén cigány” című melodramját szavalta Molnár Margit szép és szabatos zongora játéka mellett. Dr Damokos Andor alispánt, mint hegedűművészt már ismeri közönségünk. Remekül játszott most is. Szívesen hallgatjuk mindig. A kíséretet hozzá és egy külön számot zongorán: Dobó Zoltánné adott. Dobóné csak most került városunkba. Ez a második nyilvános fellépése. De bátran elmondhatjuk, hogy a zongorában vele senki sem versenyezhet. Ugy neki, mint az alispánnak bő tapssal adózott a közönség. A hangversenyt a „Fotografus” című vigjáték előadása zárta be. Méltó befejezése volt az egésznek, annyi természetességgel, könnyedséggel és élénk színezéssel játszottak a sze-

replők: Szabó Andrásné, Nosz Ilonka, tarcsafalvi Pálffy Aladár és ifj. Solyomossy Lajos. Az estélyen részt vett városunk intelligens közönsége majdnem teljes számban. A polgárság is szép számban volt képviselve és részt vett Péter Károly esperes vezetésével a ref. papság számos tagja. Előadás után hajnalig tartó tánc következett. Az estély nemcsak erkölcsileg, hanem anyagilag is szépen sikerült. *Jelen volt.*

— **A haladók piszkolódása.** A Sz. Ujság címet viselő haladóparti lap ismét belénk törölte piszkos tollát. Ocsmány, izléstelen és a felelős szerkesztő alacsony gondolkozását jellemző modorban ront lapunknak. Mi ilyen hangnemben nem akarunk válaszolni, erre nem is vagyunk képesek, mert a kutypacérek dialektikáját nem ismerjük, de meg olvasóközönségünk izlését sem akarjuk próbára tenni. Állításait pontról-pontra meg tudjuk adatokkal cáfolni, de ez felesleges munka volna, mert a nagy közönség ugys tudja, hogy mi csak igazat szoktunk írni, a haladók piszkos lapja pedig, szokása szerint, ugys letagadná. Ez kötelessége. A kutyanak is kötelessége gazdája érdekében ugatni. Ezennel kijelentjük, hogy nem óhajtunk ezentul mindenféle kétes alakokkal foglalkozni és bármit írjon is a haladók lapja, arra válaszolni nem fogunk. Különbben is örülünk, hogy alkalmat adott arra, hogy állításainkat a bíróság előtt is bebizonyíthassuk, így alkalmuk lesz meggyőződni hajmeresztő hazugságaikról.

— **Magyar Vértanúk Könyve** címmel egy nagyszabású könyv jelent meg, amely az 1848—49-iki szabadságharc alatt és utána 1850, 51, 52 és 1853-ban történt borzasztó kivégzéseket mind leírja és legnagyobb részt szemtanúk egykoru rajzai, festményei nyomán készült — az országos ereklye-muzeumban levő — képekkel illusztrálja. A szörnyűséges kivégzéseket, nők és iskolásgyermeknek az osztrák brutális katonák által történt megkorbácsoltatását s több más megható történelmi eseményt 63 egész oldal nagyságu képpel és 12 színes műlappal illusztrálja, ezenkívül 164 arcképet ad az elítéltekről. — Ennél kegyeltesebb, meghatóbb és rettenetesebb munka magyar nyelven nem jelent meg. A könyv szerzője Dr Kacziány Géza tanár, ki művét gróf Kreith Bélának, az ereklye-muzeum alapítójának ajánlja. Vas József az első kiadás egész jövedelmét a Kossuth-muzeum fönntartására ajánlotta fel. A könyv ára diszkótesben 6 K 80 f. A muzeum javára készültek diszpeldányok is 10 és 20 K árban selyem- és bőrkötésben. Kapható a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál és Társa könyvkereskedése) Székelyudvarhelyt Kossuth-utca.

— **Agh János** az „Attila” című társadalmi és szépirodalmi ujság lapvezére a napokban Székelyudvarhelyen járt és állítólag a gazdasági egyesület illetékes tényszóival konferált azon beváltott célból, hogy a székelyek anyagi helyzetén segítsen. Azonban aligha más célból nem jár, mert egy csomó iratot visz magával, melyeknek tartalmával szeretné a székely népet az ellenzékétől a haladó-part karjaiba terelni. Székelyek, óvakodjatok a hamis prófétáktól.

— **Az első drótfűző-gép** Betegh Pál és Társa előkelő könyvnyomtató és könyvkötő intézete tegnap óta egy általános közszükséget ké-

pező géppel gyarapította különben is gazdagon felszerelt üzletét. Ez vármegyénkben az első drótfűző-gép, melynek segítségével mindenféle könyv és füzet két-három ember erőfelmúló gyorsasággal készíthető el. Érdeklődőket szívesen fogad lapunk kiadóhivatala

— **A tanfelügyelő nyilatkozik.** Szokása szerint csavarint egyet a valóságban. Azt mondja „egy betű sem igaz” abból, hogy kapott volna a „Politikai kalendárium”-ból, ilyennek létezését is kétségbe (?) vonja. Ejnye be jó! Ez gyönyörű dolog, különösen mikor a tanfelügyelő mond ilyent — ártatlan arccal. Mi mégis fönntartjuk állításunkat, sőt kibővítjük azzal, hogy Ugron János megyefőnök Budapesten létekor az „Adria” szálloda telefonján tette meg a következő megrendelést: „Néhány ezer Politikai kalendáriumot küldjenek sürgősen Ember János tanfelügyelő címére Székelyudvarhelyre”. Ez tény, ezt letagadni nem lehet. Hogy miképpen szállították ide a naptárakat, az mellékes. Abban igaz van a tanfelügyelő urnak, hogy postán nem kapott ilyen küldeményt, ez természetes, mert néhány ezer naptárt — vasuton szokás küldeni... A tanfelügyelő ur azonban megnyilatkozásában mást is elárul. Azt, hogy küldtek neki „egy kisebb gyűjteményt” a koalíciót gyalázó — ligától, Ugron János, ki ennek a hangzatos ligának tagja, szintén kapott ilyent. Hogyan kerülhetett ebből a kisebb gyűjteményből mégis halomszámra a városi várhoz, hol a vásárra bejövő székelyeket fertőztették meg vele? Elhiszszük azt is, hogy a naptárakat nem a tanfelügyelő ur osztatta szét, de megtette volna ezt is, ha mi idejében ki nem derítjük ezt a pikáns ügyet. Valami megfizetett fráter azonban mégis kiosztotta a naptárakat, mert éppen egy tanító hozta be hozzánk azt a körlevelet is, mely a naptárakban volt és jelezte, hogy minden példány után 6 fillért jövedelmez... Vajjon ezt ki vágja zsebre? Ne csodálkozzanak tehát a tanítók azon, hogy egy részük még mindig nem kapta meg jogos fizetését, ez azért van, mert a tanfelügyelő a koalíciót gyalázó szennyiratokkal van elfoglalva s valószínűleg a darabontok majd a fillérekkel fogják a költségvetés hiányait fedezni. Ez a való igazság!

— **Oroszhegy** községben minap igen sikerült színelőadást tartottak, a melyről annak idején megemlékeztünk. Pótlólag arról értesítünk, hogy a tantestületen kívül az előadás létrehozásában igen nagy része volt az ottani segédjegyzőnek is, aki mindent elkövetett az estély sikere érdekében. A már felsorolt szereplőkön kívül pedig dícséretesen megállottak helyüket: Borbély Mari, Gál Sándorné, Gagyi János, Hajdó Vilma, Gál Emilia, Vas András, Lőrinc Dénes, Márton Gáspár, Hadnagy Ferenc és Kovács László. A szép sikerű estélyből 144 korona az iskolaalap és 10 korona a Gazdakör pénztárát gyarapította. Mindenesetre csak elismerést érdemel Oroszhegy község ifjúsága az ily nemes célmulatság rendezéseért. Ohajtandó, hogy jövőre se riadjon vissza hasonló cselekedetektől.

— **Magyarország híres** természetes gyógyható anyagairól, miért költönnék tehát pénzünket kétes értékű külföldi gyógyszerekre és fürdőkre, mikor a törvényesen védett székelyhavas **„Indaszesz”** jó hatását csusz, reuma, fejfajás, influenza, nátha és mindennemű meghűlésből származó bajok ellen a legelőkelőbb orvosok és személyi ségek elismerték és külföldön is használják. Kapható 2 és 1 koronás üvegekben mindenütt. Készíti Balázsovich Sándor gyógyszerész, Sepsiszentgyörgy 184 szám.

— **Gyerkes ur legújabb találmánya.** Nincs újabb a nap alatt! Ilyent még nem pipált a vén Európa! Háziasszonyoknak fontos! Tessék ide figyelni! Gyerkes ur kitalálta, hogyan lehet tartós törülközőket szerkeszteni... Hogy percentet kap-e, azt ebben az első pillanatban a hirtelen ránk zuduló megépetéstől nem tudjuk megmondani. A gondolat fenséges, magasztos, meglepő, ügyes... rendkívül ügyes... Gyerkes ur ugyanis a községi iskola részére a törülközőket a — bádogosnál rendelte meg... Nem tudjuk, azért rendelte-e ott a törülközőket, hogy tartósak legyenek, vagy azért, hogy — reszelőnek is lehessen használni őket... Mindenesetre leleményes gondolat ez Gyerkes urtól... Ugy értesülünk, hogy újabb, hasonló elmésségű találmányon is dolgozik a nagytehetségű feltaláló... Nemsokára a csintalan nadrágszija is napvilágot lát... Ezt a találmányát egyenesen a haladók törzsfőnökének: Ugron János főispánnak szándékozik ajánlani... Brávó, Gyerkes ur! Csak tovább! Ha így folytatja leleményes munkásságát, akkor nem késhe soká a repülő — csizma huzó sem...

— **Saját érdekében** tegyen kísérletet minden csusz és közsvény szenvedő a hirneves Zoltán kenőccsel, mert a leghíresebb orvosok és ezer meg ezer gyógyult beteg igazolják annak páratlan hatását. Üvegje 2 kor. Zoltán gyógytárában, Budapesten, V. kerület Szabadságtér.

— **T. olvasóinknak** b. figyelmébe ajánljuk hazánk egyik legnagyobb és legtekintélyesebb kereskedelmi cégének a Brázay Kálmán cégnek hirdetését. — Köztudomásu, hogy a Brázay-sósorszesz szappan egészségi és kozmetikai szempontból felülmulhatatlan, a Brázay-féle Kölni-víz, jobb minden más kölni víz néven ismert piperecikknél, a Brázay sósorszesz pedig egész Európában elismert nélkülözhetetlen háziszer.

— **Nyilvános nyugtázás és köszönet.** A székelyudvarhelyi ev. ref. egyházközség által 1906. márc. 17-én az ev. ref. leányiskola javára rendezett, hangversennyel egybekötött jótékony célú táncmulatság alkalmával a következő felülfizetések folytak be: Gyarmathy Ferenc 50 K, Dr Nagy Samu 30 K, Ugron János, Dr Horváth Károly 20—20 K, Gönczi Lajos 12 K, özv. Doros Györgyné, Dr Bodolla Gábor, Dr Damokos Andor, Máthé Pál, Szakács Zoltán, Dr Ráczkői Samu, Illyés István, Csánády Zalán, Dr Solymossy Lajos, Vajda Ferenc 10—10 K, Klein Zsigmond 9 K, Weiss Ármán 8 K, özv. Bodrogi Sándorné, Miklósi Károlyné, Barcsay Károly, Sebessi János, Barabás Jenő, Séra Kálmán 5—5 K, id. Szakács Károly, Dr Szöllősi Ödön, Tamás Balázs, Molnár Károly, Dr Urbányi István, Nagy Elemér 4—4 K,

Dr Fazakas József, Hegyi Péter, Ferenget Gyula 3—3 K, Szabó Domokos, Ilyés Albert, Márk Albert, Kassay József, Zárug Antal 2—2 K, Ferenczi Ferenc 1 K 50 f, Kibédi Zsigmond 1 K 20 f, Bányai Árpád, Soós József, id. Rápoli Károly, Gyerkés Mihály, Kelemen Lajos, Rösler Károly, Gyertyánffy Boldizsár, Márton Árpád, Sándor Nándor, Schlosser Vilmos 1—1 K. Gábor Ferenc 40 f. Összesen: 335 10 K. Összes bevétel 930 K, kiadás 461 30 K. Maradt tiszta jövedelem 468 70 K. Fogadják a nemes szívű adakozók a ref. egyház hálás köszönetét. Székelyudvarhely, 1906. márc. 22. Vajda Ferenc ref. pap, Keszler János megyebíró.

— **Országos kirakóvásárok március havában** a következő helységekben és napokon lesznek:

26. Apold, Bonczhida, Erzsébetváros, Földvár, Kis-Sink, Radnót, Szinye.

28. Zám.

29. Bögöz, Egerhát.

30. Héjjasfalva, Maros-Oroszfalu Szász-Csor, Zentelke.

— **Kossuth-utca 31-ik szám.** Betegh Pál és Társa könyvnyomató és könyvkötő intézetét **folyó évi április hó 24-től kezdve** Kossuth-utca 31. szám alatt, a m. kir. postahivatallal átellenben levő saját házába helyezi át.

EGYHÁZI ÉLET.

— **Luther és Kálvin.** Ez alatt a cím alatt városunkban egy kicsike szennyirat látott nap világot. Írója Don Boscó. Hogy kicsoda, nem tudjuk. A nyomdában, ahol nyomtatták, meggyőződünk arról, hogy megrendelésre készült, a megrendelő a nyomtatás árát kifizette és az összes példányokat elvitte. Elolvastuk az iratot és megbotránkoztunk rajta, katolikus szerző írta, de nem azért, hogy a katolikus hitet erősítse, hanem azért, hogy a protestánsizmust meggyalázza. Ez egy izlés, szemérem sértő irat, mely tele van történelmi valótlanosságokkal és a mellett megzavarja a felekezetek közötti jólétet. Nos, ezt a piszok iratot a különböző iskolák róm. kath. növendékei között osztották szét, azon meghagyással, hogy más vallásuaknak nem szabad odaadni. Tehát, nyilván azon szándékból adatott, hogy a protestáns vallásu emberek iránt gyűlöletet költsön fel Nem a Krisztus szolgája, de még nem is magyar ember, a ki ilyet ír és terjeszt. Szomorú dolog, hogy a magyar ember, a vallás miatt, mely pedig szeretetet hirdet — így lesz ellensége a magyar embernek most, midőn össze kellene olvadnunk a hazának lángoló szeretetében (Beküldték.)

— **Építünk Székelyudvarhelyen templomot!** A Székelyudvarhelyen építendő unitárius templom javára, az egyházközség előjárósága a következő kegyes adományokat vette és hálás köszönettel nyugtázza: Tégla megváltás címen: Ferencz József püspök, id. Daniel Gábor, Sándor Mózes, Dr Bedő Albert, Péter Andorné és ifj. Barta Ferencné gyűjtése folytán a h-városfalvi nők 50—50 kor. Ferenczi Ágnes és Czirmai Zsuzsika 25 kor. A h-jánosfalvi egyházközségben rendezett a

2 dik gyűjtés alkalmával adakoztak: A jánosfalvi egyházközség 20 kor. Ürmösi Károly, Kis György 1—1 kor. Mezei Mózes 60 fill. László Károly 40 fill. Lajos Mihály, Barabás Aron, Sándor András, Kanela Miklós, Fabncz János, Csoma József 20—20 fill. gabonában: Mezei Dénes, Balog András, Mezei Hektor, Benedek Mózes 56—56 fill. ifj. László Dénes, Márkos Ferenc, Sárdi Mózes 48—48 fill. Vas László András, id. Sándor András, Bálint Zsigmond, Vas András, László Albert, László Miklós, Márkos József, 32—32 fill. Szabó Andor, László Aron, Kelemen Lőrinc 24—24 fill. Kelemen Mózes, Mezei Domokos, Jobb János, ifj. László András, Márkos András, Cseke András, László Mózes, László Bálint, László György, Szász János, id. László András, Péter József, Vas József, László Sándor, Szász Mózes, Jobb Ferenc, Sándor Ferenc, Vas Dénes, Csoma Zsigmond, Czerják János, László Mózes Kis Béni 16—16 fill. Varga Mózes Fekete Pal, Varga András, Kelemen Juliska, Hegyi József, Benedek Ferenc, Forró András, László Hektor, Kovács Péter, Vas Mózes, László Lőrinc, Sándor Zsigmond, Gered János, id. Benedek Ferenc, id. Kelemen Mózes, Hegyi Mózes 8—8 fill. Darkó Pál 1 kor. 62 fill. értéket. Együtt 42 kor. Vári Albert, utján özv. Szakács Imréné 20 kor. Az 1—XLIX közlemény összege 11,498 kor. 34 fill. E közlemény összege 337 kor. összesen 11,835 kor. 34 fill.

KÖZIGAZGATÁS

— **A jegyző lakása.** (Közig. bir. 1565—905. sz.) Olyan községben, ahol több jegyzői állás van, az elsőt vagy főjegyzőt illeti csak meg a törvény alapján feltétlenül a községgel szemben a lakáshoz való igény s ezen az 1904. évi XI. törvények nem változtatott.

— **Az új képviselőtestület.** (Közig. bir. 2844—1905. sz.) Az általános községi tisztújítás az új képviselő testület közreműködésével tartandó meg.

CSARNOK.

— **Küzdelem az alkoholizmus ellen.**

Írta: tarcsafalvi Pálffy Aladár.

(Folytatás.)

De hát micsoda verekedések, kisélesek történnék az alkohol hatása alatt? Hiszen mindenki igaznak, Herculesnek képzeli magát, ha néhány pohár merget lenyelt. Mindenki csalahatlan és mindenkivel elakarja hitetni azt s a vége verekedés és kisélés.

Hány családot tett tönkre már, hány szerető férjet és nőt választott el egymástól, hogy aztán az ősi birtok gazdát cseréljen s a volt gazdája haladjon lefelé, a züllés útján. Így megy tönkre a székely nép, hogy ősei földjén más legyen az ur, ha még idejében észre nem tér. Eluszik a vagyon, oda a becsület s mikor már mindenből kifogyott, mikor kikerült már az u'cára, mikor tönkre tette magát és családját, vagy kötél, vagy golyó, vagy a kivándorlás áll előtte. Hej pedig ha idejében gondolkodna meg, de boldogul elhetne kicsiny ősi birtokán, melyet már sajátja képpen szánhat egy idegen polgártárs, míg ő idegenbe turja másnak a földjét, s nem ritkán a volt sajátját — másnak parancsára. Hány és hány szomorú példa van erre? Csak látni

adakoztak: szeg 20 kor. György 1-1 fill. László Mihály, Bara- drás, Kanela Csoma Jó- ban: Mezei Mezei Hektor, 56 fill. ifj. Ferenc, Sárdi László And- Balint Zsig- szló Albert, os József, ndor, László 24-24 fill. Domokos, drás, Már- drás, László szló György, szló András, zsef, László obb Ferenc, nes, Csoma os, László 3 fill. Varga rga András, gyi József, ó András, Péter, Vas Sándor Zsig- d. Benedek József, Hegyi Pál 1 kor. 42 kor. Vári kacs Imréné közlemény fill. E köz- or. összesen

TÁS

ig. bir. 1565 ségben, ahol az első volt g a törvény séggel szem- ny s ezen nyicikk nem

ület. (Közig. az általános j képviselő vel tartandó

zmus ellen. y Aladár.

verekedések, alkohol ha- mindenki igaz- li magát, ha nyelt. Min- mindenki vel vége vere-

tönkre már, nőt válas- y aztán az jen s a volt lé, a züllés e a székel- más legyen észre nem da a becsü- denből kifo- r az u'cára, gát és csa- golyó, vagy e. Hej pedig k meg, de y ősi birto- átja képpen gártárs, mig k a földjét, sajátját — any és hány ? Csak látni

kell, s a kép valóban szomorú.

Hány derék uri embert, hivatalnokot tett tönkre, tett sikkasztóvá az alkohol? Hányan és hányan bánják a sötét börtönökben, hogy valaha hozzá nyultak a mereghárhoz?

De fölöslegesnek is tartom tovább ecsetelni, az alkohol nagy mértékben való elvezetének káros hatását, hiszen tudja azt mindenki. Alig hiszem olyan ember legyen, a ki meg ne látott volna a szesz hatása alatt allatokká süllyedt embert, a ki ne látott volna hülyévé, vagy örültté, dühöngővé, változottat. Milyen undorral fordul el tőle meg az is, a ki rabja az alkoholnak, hogy másnap öt lássák úgy alá süllyedve. Megborzad az ember, hogy látva és tudva így meg tud feledkezni ember voltáról, hogy korunk férfiaiiban sőt, bocsánat akárhány nőben is kihalt az akarat s nem bir egy pohár szesz után magán uralkodni es süllyed lennebb es lennebb. Úgy képzelem el a szesz élvezőket, mint a morfinistákat vagy arzén- evőket, vagy meszsze keleten az opium-szivókat. Ha megkóstolta, rabjává lett, es vajmi kevesen vannak azok, akik lebirják küzdeni szenvedélyüket. Csak az első egy- ket pohár kell, a többi jön magától. De vegyük bírálat alá a továbbiakban a kis mennyiségű szesz- nek, káros hatását, tudományos mű- vek alapján.

(Folyt. köv.)

Társ-szerkesztő és laptulajdonos:

Betegh Pál

Kiadja: Betegh Pál és Társa újság- kiadó Intézete.

NYILT-TÉR.*

Dr Török Pál ügyvédnek!

Ön a „Sz. Ujság“ legutóbbi szá- mában ügyvéd létére durván, alatto- mosan meggyanusítja cégünket azért, mert egy vidéki plebános megrendelésére „Luther és Kálvin“ címen egy füzetecskét nyom- tatott 500 példányban egy olyan Naptárból, amely az egész országban közkezen forog. Ezt a főbenjáró bünt az önnagy feje, de kis esze nem képes megbocsájtani. Mi nem csodálkozunk ezen; ön se pa- zarolja koponyájának csekély és kü- lönben is értéktelen tartalmát ennek a hatalmas kérdésnek a megoldására, mert ezzel úgy sem tudna megbirkózni ügyvéd létére sem... Ez önnek sok, nagyon sok... Miután egy csepp re- mény sincs arra, hogy a feje bub- ján gyéren burjánzott hajszálainak elhullta után is meg tudjon ha- sonló kérdéseket sikerrel oldani, nem is teszünk kísérletet arra, hogy önnek ezt megmagyarázzuk... Csu- pán azt kérdezzük öntől ügyvéd ur, nem vállalna-e el ön is peres megbízásokat bárki- től is, ha véletlenül akadna olyan szánalmas alak, ki önhöz fordulna azért, hogy az ügyvéd ur fejét si- lány tartalmával együtt igénybe ve- gye? Ugy-e elfogadná?... Azt tud- juk, hogy a saját ügyvédi diplomás nevén a székelyudvarhelyi kir. tör- vényszéknél 4829. p. sz. alatt be- jegyzet „székely ecetgyára“ egy csep- pet sem válogatós a vevőkben. A képzeletbeli peres felek megválo- gatasában sem lehet tehát olyan ké-

* E rovat alatt közlöttékért nem vállal felelősséget a szerk.

nyes, mert önnek ez is üzlet... Ugy lát- szik azonban nem akad olyan naiv ember, ki perének védelmét olyan nagy kaliberű emberre bizná, mint ön. Ezért aztán egyéb elfog- laltsága hiányában ilyen fogas kér- déseken koptatja esztét... Vigyázzon az Istenért! Mert nem olyan sok van, hogy el ne fogyjon... Ha pe- dig el találna fogyni, még a főispán sem adhat az e fajta materiából... Az ecetet módjában áll pótolni, ha fogytán van — akár a Küküllőből is. De az eszt... nem lehet pótolni. Azért aztán kár így sejtetni és fitog- tatni formátlan fejének belső tartal- mát... mert a rendelkezésre álló csekély készlettel csak elijeszti azokat, akik véletlenül önnél keresnének pe- res ügyeikben védelmet.

Azt azonban mégis megmondjuk önnek, hogy cégünk hivatása az, hogy a nyomdaipar kö- rébe vágó dolgokat bárki- nek kívánságára és rendelé- sére elkészítse és ennek tisz-

tességgel és becsülettel meg is szo- kott és meg is tud felelni. Azonban legyen meggyőződve ügyvéd ur, hogy olyan nyomtatványt, mint az ön szer- kesztése alatt rugdalódzó „Sz. Ujság“, mely a székely nép becsapására és megtévesztésére van szánva, sem iz- lésünk, sem hazafias meggyőződé- sünk nem engedné meg, hogy elké- szítsünk.

Betegh Pál és Társa.

Lóeladás.

A székelyföldi miniszteri kirendelt- ség tulajdonát képező 9 éves angol félvér ménlő szembiba miatt e hó 27-én kedden reggel 9 órakor Székely- udvarhelyen a városház udvarában nyilvános árverésen a legtöbbet igé- rőnek fog eladatni. A ló nyereg alatt és kocsiban jól jár. Miután a ló hi- bája közölve lesz, a lóért az eladó semmifele szavatosságot nem vállal. Vevő a lovat földöztesre nem hasz- nálhatja. Bővebb fölvilágosítás Dor- ner Bela kirend. intézőnél nyerhető.

**BRÁZAY-FÉLE
KÖLNI VIZ**

felülmul minden más kölni-víz néven ismert pipere-cikket.

Brázay-sósorszesz - szappan
a legkitünőbb pipere-szappan.

Brázay-sósorszesz
nélkülözhetetlen háziszer.

EGYSZERI átsimítás

SCHICHT-szappannal

(«szarvas» vagy «kules» szappan) pótol

KÉTSZERI átsimítást közönséges

szappannal.

Schicht-szappan a legjobb és használatban a legolcsóbb! 180

Baross, Borszéki és Kászoni vizek!

Üzletáthelyezés!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására adni, hogy üzletemet áthelyeztem az alsó piac térre, az ujonnan épült

Frölichné-féle üzlethelyiségbe

hol egyszersmind nagyon szép raktárt rendeztem be mindennemű fűszerárakban, porcellán, üveg, gyermek- játékok, diszmuárak, függő, fali és asztali lámpákban.

Amidőn kérem a nagyérdemű közönség szives pártfogását, igérem, hogy igyekezni fogok minden eset- ben igen tisztelt vevőimet a legjobban és legolcsóbban kiszolgálni.

Teljes tisztelettel

SZENTPÉTERY GERGELY.

Államilag ólomzárolt lucerna és lóhere magvak. Vala- mint baltacin-, répa- és fűmagvak. Valódi erfurti konyha-, kerti- és virágmagvak a legjobb minőségben a legolcsóbb áron.

Mindig friss fűszerárak!

Jelszavam: szoliditás, pontosság és mérsékelt árak!

Új cipészület!

Van szerencsém a helybeli és vidéki közönség tudomására hozni, hogy a barátok templomával átellenben Batthyány-tér 11. szám alatt üzletet nyitottam. Raktárt tartok mindenféle férfi, női és gyermek cipőkben. Rendelésre a legjobb anyagból oleos árban pontosan szolgállok.

Teljes tisztelettel:

Szöcs Gergely.

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

férfi és női divat-áruháza

Székelyudvarhely, Batthyányi-tér 4. sz.

Felgyülemlett hibátlan 2-7 méter hosszú

maradékotok,

flanelok, tenniszszövetek, Barchent 12 kr mtrkint, cöppe- rek, kretonok 16 kr méterenként, schifonok igen jó 18, 22 kr méterenként.

Férfi-ruha posztómaradékotok egy és fél métertől három és fél méter hosszú drbokban 95 kr métere.

Szöttes-maradékotok igen szép 16 és 20 kr mé- terenként.

Legolcsóbb árak!

Képráma készítés!

Ablaküvegezés!

Nagy választék nyakendők- és kalapokban.

Videkre utárvél mellett küldenek.

